Kussen in de klas

Het Griekse, Latijnse en Neolatijnse zoengedicht

Cursus

Tom Ingelbrecht

2020-2021

Want de geslachtsdaad heeft een eindpunt en verzadiging en hij stelt niets voor als je de zoenen eruit wegneemt. Gezoen echter kent geen eindpunt en geen verzadiging, gezoen hernieuwt zich, voor eeuwig opnieuw.

Achilleus Tatios IV.8

I. Zoenen op z'n Grieks: De *Anthologia Graeca*

I.1. Anoniem, *Anthologia Graeca* V.305

Een meisje zoende me,
's avonds, met natte lipjes.
Haar zoen was als nectar,
haar mond rook naar nectar:
haar kus maakte me dronken,
want ik dronk zoveel liefde.

I.2. Agathias Scholastikos, *Anthologia Graeca* V.261

Wijnliefhebber ben ik niet,
maar wil je me dronken?
Nip jij dan eerst van de beker,
geef hem door, ik neem hem aan.
Want als jij ze streelt met je lipjes,
dan valt het niet licht
langer nuchter te blijven,
of de zoete dronk te ontvluchten:
want de beker brengt het zoentje
van jou over naar mij
en komt mij vertellen
over het genot dat hij voelde.

I.3. Leontios, *Anthologia Graeca* V.295

Beker, beroer maar dat mondje
en vlucht van die beeldschone lipjes:
ik kan niet jaloers op je zijn,
maar wat wou ik zijn zoals jij.

I.4. Meleagros, *Anthologia Graeca* V.171

De drinkbeker voelt zich verrukt;
ja, eventjes mag hij, zo zegt hij,
het babbelmondje beroeren
van de wellustige Zenophila.
Gezegende beker! Drukte ze maar
op míjn lippen haar lipjes
en dronk ze zo mijn ziel
in één teug naar binnen.

I.5. 'Plato', *Anthologia Graeca* V.78

Toen ik met Agathon zoende,
hield ik mijn ziel op mijn lippen,
want die was tot daar al gefladderd
om verder naar buiten te glippen.

I.6. Roufinos, *Anthologia Graeca* V.14

Europa's zoen is verrukkelijk:
al strijkt ze langs je lippen
en streelt ze slechts je mond,
toch nipt ze niet louter
met de top van haar lippen.
Neen, ze drukt ze vast
en zuigt zelfs de ziel
uit de top van je vingers.

I.7. Meleagros, *Anthologia Graeca* V.96

Als vogellijm zijn je zoenen,
Timarion, je ogen als vuur,
en als je me aankijkt
verschroei je me,
als je me aanraakt,
snoer je me vast.

II. Zoenen op z'n Romeins: Catullus en co.

II.1. Gaius Valerius Catullus (ca. 82-52 v.C.), *Carmina* V

Vivamus mea Lesbia, atque amemus,
rumoresque senum severiorum
omnes unius aestimemus assis!
soles occidere et redire possunt;
nobis, cum semel occidit brevis lux, 5
nox est perpetua una dormienda.
da mi basia mille, deinde centum,
dein mille altera, dein secunda centum,
deinde usque altera mille, deinde centum;
dein, cum milia multa fecerimus, 10
conturbabimus illa, ne sciamus,
aut ne quis malus invidere possit
cum tantum sciat esse basiorum.

rumor -oris, m: *geroddel, gerucht*
severus -a-um: *streng, ernstig*
aestimare -o: *achten, beschouwen als*
assis -is, v: *as*
semel (adv.): *eenmaal, één maal*
basium -i, o: *kus*
conturbare -o: *in wanorde brengen*
invidere -eo: *jaloers -, afgunstig zijn*

II.2. Gaius Valerius Catullus (ca. 82-52 v.C.), *Carmina* VII

Quaeris, quot mihi basiationes
tuae, Lesbia, sint satis superque.
quam magnus numerus Libyssae harenae
lasarpiciferis iacet Cyrenis
oraclum Iovis inter aestuosi 5
et Batti veteris sacrum sepulcrum,
aut quam sidera multa, cum tacet nox,
furtivos hominum vident amores;
tam te basia multa basiare
vesano satis et super Catullo est, 10
quae nec pernumerare curiosi
possint nec mala fascinare lingua.

basiatio –onis, v: *kuspartijtjes*
satis superque: *meer dan genoeg*
Libyssus –a-um: *Libisch*
harena –ae, v: *zand(korrel)*
lasarpicifer –era-erum: *gentiaanvoortbrengend*
Cyrenae –arum: *Cyrene*
aestuosus –a-um: *kolkend, geil*
Battus: *stichter van Cyrene*
furtivus –a-um: *vluchtig, heimelijk*
basia basiare: *kussen*
vesanus –a-um: *onverzadigbaar, dolverliefd*
pernumerare –o: *(precies) (op)tellen*
fascinare –o: *betoveren, beheksen*

II.3. Gaius Valerius Catullus (ca. 82-52 v.C.), *Carmina* XLVIII

Mellitos oculos tuos, Iuventi,
si quis me sinat usque basiare,
usque ad milia basiem trecenta,
nec numquam videar satur futurus,
non si densior aridis aristis 5
sit nostrae seges osculationis.

mellitus -a-um: *honingzoet*
basiare -o: *kussen*
trecenti –ae-a: *driehonderd*
satur -ura-urum: *vol, verzadigd, bevredigd*
densus –a-um: *dicht*
aridus -a-um: *droog*
arista -ae, v: *korenaar*
seges -etis, v: *gewas; oogst, opbrengst*

II.4. Gaius Valerius Catullus (ca. 82-52 v.C.), *Carmina* IC

Surripui tibi, dum ludis, mellite Iuventi,
suaviolum dulci dulcius ambrosia.
Verum id non impune tuli: namque amplius horam
suffixum in summa me memini esse cruce,
dum tibi me purgo nec possum fletibus ullis 5
tantillum vestrae demere saevitiae.
Nam simul id factum est, multis diluta labella
guttis abstersti omnibus articulis,
ne quicquam nostro contractum ex ore maneret,
tamquam commictae spurca saliva lupae. 10
Praeterea infesto miserum me tradere amori
non cessasti omnique excruciare modo,
ut mi ex ambrosia mutatum iam foret illud
suaviolum tristi tristius elleboro.
Quam quoniam poenam misero proponis amori, 15
numquam iam posthac basia surripiam.

surripere -io: *ontstelen, weggrissen*
mellitus -a-um: *honingzoet, lekker*
impune (adv.): *ongestraft*
amplius (adv.): *meer, langer*
suffigere -o -fixi-fixum: *vasthechten, vaststeken*
crux -cis, v: *kruis*
purgare -o: *zuiveren, reinigen; verontschuldigen*
fletus -us, m: *geween*
tantillum -i, o: *zo weinig*
demere -o: *wegnemen, verwijderen*
diluere -o -lui-lutum: *doorweken, bevochtigen*
labellum -i, o: *lipje*
gutta -ae, v: *druppel*
abstergere -eo-tersi-tersum: *afvegen, wegvegen*
articulus -i, m: *gewricht, vinger*
contraho -traxi-tractum: *zich met iets inlaten, oplopen*
commingere -o -minxi-mi(n)ctum: *bewateren, bevuilen*
spurcus -a-um: *vuil, smerig*
saliva -ae, v: *speeksel*
infestus –a-um: *vijandig, dreigend*
cessare -o: *wijken, stoppen*
excruciare -o: *kruisigen, folteren*
helleborus/um -i, m/o: *nieskruid*
quoniam: *aangezien, omdat*
proponere -o: *voorstellen, voor ogen stellen*
posthac: *hierna, voortaan*

II.5. Petronius Arbiter (ca. 27-66 n.C.), *Satyricon* 79.8

Goden en godinnen!
Wat een nacht was dat!
Hoe zacht het bed!
We lagen wellustig verankerd
en lieten langs onze lippen
onze zwervende zielen
heen en weer vloeien.
Vaarwel, wereldse zorgen!
Zo begon ik te verkwijnen.

II.6. Marcus Valerius Martialis (ca. 40-104 n.C.), *Epigrammata* VI.34

Basia da nobis, Diadumene, pressa. "Quot" inquis?
    Oceani fluctus me numerare iubes
Et maris Aegaei sparsas per litora conchas
    Et quae Cecropio monte vagantur apes
Quaeque sonant pleno vocesque manusque theatro, 5
    Cum populus subiti Caesaris ora videt.
Nolo quot arguto dedit exorata Catullo
    Lesbia: pauca cupit qui numerare potest.

premere -o pressi pressum: *drukken, prenten*
fluctus -us, m: *golf*
spargere -o sparsi sparsum: *verspreiden, verstrooien*
Cecropius -a-um: *van Cecrops, Atheens*
vagari -or: *zwerven, rondtrekken, zwermen*
apis -is, v: *bij*
sonare -o: *weerklinken*
subitus -a-um: *plots(eling)*
argutus -a-um: *scherp(zinnig), spitsvondig*
exorare -o: *(af)smeken, vragen*

II.7. Aulus Gellius (ca. 125-180 n.C.), *Noctes Atticae* XIX.11

Dum semihiulco savio
Meum puellum savior
Dulcemque florem spiritus
Duco ex aperto tramite,
Animula aegra et saucia 5
Cucurrit ad labeas mihi,
Rictumque in oris pervium
Et labra pueri mollia,
Rimata itineri transitus,
Ut transiliret, nititur. 10
Tum si morae quid plusculae
Fuisset in coetu osculi,
Amoris igni percita
Transisset et me linqueret,
Et mira prorsum res foret, 15
Ut fierem ad me mortuus,
Ad puerulum intus viverem.

semihiulcus -a-um: *halfopen*
savium -i, o: *zoen; zoenlippen, zoenmond*
saviari -or: *zoenen*
puellus -i, m: *knaapje, jongetje*
spiritus -us, m: *geest, adem*
trames -itis, m: *pad, weg, gang, vlucht*
saucius -a-um: *gewond*
labea -ae, v: *lip*
rictum -i, o: *mond*
pervius -a-um: *toegankelijk, open*
labrum -i, o: *lip*
rimari -or: *doorsnuffelen, naspeuren, onderzoeken*
transitus -us, m: *oversteek, doortocht*
transilire -io: *overspringen, overschrijden*
niti -or: *op iets steunen; zich schrap zetten; streven naar; zich voorwaarts dringen, opklimmen*
mora -ae, v: *oponthoud, uitstel*
coetus -i, m: *vereniging*
plusculus -a-um: *een beetje meer*
osculum -i, o: *kus*
percitus -a-um: *opgewonden, geprikkeld*
prorsum (adv.): *rechtuit; geheel en al, volstrekt, helemaal*
intus (adv.): *vanbinnen*

II.8. Anoniem (? n.C.), *Ad Lydiam*

Lydia, meisje, blank en bekoorlijk,
dat melk en lelie ver overtroeft,
de witte roos en de rode gelijk
of glanzend ivoorwerk uit Indië:
spreid, meisje, spreid je lokjes los
die glanzen blond als stralend vuur,
strek, meisje, je blanke hals uit,
die rijst van je melkwitte schouders.
Sper, meisje, je sterrenoogjes open
en je donkere gebogen brauwen erboven.
Reik me ook, meisje, je rozige wangen,
bespoeld met het rood van Tyrisch purper;
bied me je lippen, je koralijnen lippen;
Geef me de zachte zoenen van duifjes.
Je zuigt een deel van mijn dolle ziel,
je zoenen dringen door in mijn hart:
Waarom zuig je mijn levensbloed weg?
Verberg je borstjes, verberg je twee appeltjes,
die zwellen bij het persen van melk.
Je blote boezem wasemt kaneel,
en overal schiet sensualiteit bij je op.
Verberg je borstjes, die me verwonden,
je blanke, weelderige sneeuwwitte boezem.
Wreedaard! zie je niet hoe ik kwijn?
Laat je me zo, al halfdood, achter?

III. De Neolatijnse *Zoen* in Italië

III.1. Antonio Beccadelli (1394-1471), *Elegia ad Ioannem Lamolam*, vss. 81-88

Mox mea candenti circumdat colla lacerto,
    Et sua coniungit mollia labra meis,
Et centum et totidem tremula dedit oscula lingua,
    Lingua suum atque suum dens peragebat opus.
Tum mihi quae semper sint ora bilinguia sensi, 85
    Qualia serpentes vulgus habere refert.
Millia si dederit mihi basia, millia carpam,
    Atque videbuntur millia pauca mihi.

candere -eo: *glanzen*
circumdare -o: *omgeven, omstrengelen*
lacertus -i, m: *(boven)arm*
coniungere -o: *verbinden*
labrum -i; o: *lip*
totidem: *evenzoveel, evenveel*
tremulus -a-um: *trillend, sidderend*
osculum -i, o: *kus, zoen*
peragere -o: *voltooien, volbrengen*
bilinguis -is-e: *met twee tongen*
vulgus -i, o: *het plebs, de massa, het volk*
referre -fero: *vertellen, beweren*

III.2. Giovanni Pontano (1429-1503), *Ad Deianillam* (*Eridanus* II.10)

Wanneer je mij gesloten zoenen geeft met stijve lipjes
    en als zo uit jouw mondje zelfs geen ademtocht ontsnapt,
dan glijdt een soort van droefheid in mijn hart meteen naar binnen
    en vriezen onze zoenen vast in onze stille mond.
Maar als gestolen zoentjes smakken bij gebijt van lippen
    en onze adems bij elkaar versmelten in de mond,
dan laten kleur, gewaarwording en ziel mijn lichaam achter
    en lig ik afgemat en lam te kwijnen in je schoot.
Dus geef jij mij je zoenen, strik je tong tussen mijn lippen
    en houd hem zo voor altijd warm verweven in mijn mond.
En laat er zo geen uitweg zijn voor onze zielenzuchten,
    opdat mijn tong niet koud verstijft en ik sterf in je schoot.

III.3. Giovanni Pontano (1429-1503), *Ad Cinnamam blande* (*Parthenopaeus* I.24)

Da mihi basiolum, mea Cinna, quale furenti
Antehac nulla viro femina surripuit,
Cumque meis pariter coniunge labella labellis,
Pro serpente mihi sit vaga lingua duplex,
Morsibus in blandis desit dens, murmura desint, 5
Exclususque vaga spiritus ex anima.
Lascivum satis est, quod mollis Francia libat,
Verum hoc aureolum est, Cinnama, basiolum.

basiolum -i, o: *zoentje*
furens -entis: *razend; dolverliefd*
antehac (adv.): *voordien, tevoren*
surripere -io: *ontfutselen, ontroven*
pariter (adv.): *op gelijke wijze*
coniugere -o: *verbinden, samensmeden*
labellum -i, o: *lipje*
vagus -a-um: *zwervend, zwalkend*
duplex -icis: *dubbel*
morsus -us, m: *beet*
blandus -a-um: *verleidelijk, geil*
murmur -uris, o: *gekreun, gesteun*
excludere -o -clusi- clusum: *uitsluiten, verhinderen; afnemen*
lascivus -a-um: *wellustig, geil, speels*
libare -o: *nippen, zoenen*
aureolus -a-um: *van goud, gouden*

III.4. Michael Marullo (ca. 1453-1500), *Ad Neaeram* (*Epigrammata* II.4)

Suaviolum invitae rapio dum, casta Neaera,
Imprudens vestris liqui animam in labiis,
Exanimusque diu, cum nec per se ipsa rediret
Et mora letalis quantulacumque foret,
Misi cor quaesitum animam; sed cor quoque blandis 5
Captum oculis nunquam deinde mihi rediit.
Quod, nisi suaviolo flammam quoque, casta Neaera,
Hausissem, quae me sustinet exanimum,
Ille dies misero, mihi crede, supremus amanti
Luxisset, rapui cum tibi suaviolum. 10

suaviolum -i, o: *zoentje*
castus -a-um: *kuis, zedig*
imprudens -entis: *onvoorzichtig, onnadenkend*
linquere -o liqui: *(achter)laten*
labium -i, o: *lip*
exanimus -a-um: *zonder ziel, zielloos*
mora -ae, v: *oponthoud, uitstel*
letalis -is-e: *dodelijk*
quantuluscumque: *hoe klein ook*
quaerere -o -sivi-situm: *(op)zoeken, vragen*
cor cordis, o: *hart*
blandus -a-um: *verleidelijk, geil*
haurire -io: *verzwelgen, inzuigen*
sustinere -eo: *overeind houden, recht houden*
supremus -a-um: *uiterst, laatst*
lucere -eo luxi: *stralen*

III.5. Filippo Beroaldo (1453-1505), *Osculum Panthiae*

Zoals de knaap gekaapt bij Troje uit 't Phrygische gebergte
zo vaak zijn zoenen aanbood aan de geile dondergod,
zoals haar lief Adonis vaak de knappe Venus zoende,
gezoen zoals Helena haar Trojaanse herder gaf.
[...]
Wel duizend zulke zoenen geeft mij met haar roze lippen
mijn Panthia, de vonk en oorsprong van mijn liefdesvuur.
Wat brengen ze een geurigheid van goddelijke nectar,
ja, wat een zweem van honing, wat een sap van ambrozijn,
wat ademen ze naar kaneel en mirre van Cinyra,
naar krokus van Corycus en Arabische parfums.
Hoe ruiken ze naar handgeplukte amber en aroma's,
Falernerwijn die sijpelt uit de barsten van een kruik,
naar balsemgeur en naar 't bouquet van bloemen op de akkers,
naar citrus en viooltjes en naar purperrode roos.

III.6. Angelo Poliziano (1454-1494), *In puellam suam*, vss. 43-56

Wat zeg ik van haar lipjes dan,
die rood koraal aftroeven
en vaak en lang op mij geprent
mij bijten met hun zoenen?
Of van haar parelend gebit
dat vooraan zalig glinstert
of van het krullen van haar tong,
als, in verknoopte adem,
Venus lief met lief verbindt
en naar de eindmeet sprint
en zo halfopen zoenen zoet
de levensziel indrinken
en met verlokkelijk genot
steeds sensueel weerklinken?

III.7. Jacopo Sannazaro (1458-1530), *Ad amicam* (*Epigrammata* I.57)

Da mihi tu, mea lux, tot basia rapta petenti,
quot dederat vati Lesbia blanda suo.
Sed quid pauca peto, petiit si pauca Catullus
basia: pauca quidem, si numerentur, erunt.
Da mihi, quot caelum stellas, quot litus arenas, 5
silvaeque quot frondes, gramina campus habet;
aere quot volucres, quot sunt et in aequore pisces;
quot nova Cecropiae mella tuentur apes.
Haec mihi si dederis, spernam mensasque deorum,
et Ganymedea pocula sumpta manu. 10

basium -i, o: *zoen*
vates -is, m: *dichter*
blandus -a-um: *verleidelijk, geil*
quidem: *inderdaad*
numerare -o: *tellen*
stella -ae, v: *ster*
arena -ae, v: *zand(korrel)*
frons -ndis, v: *loof, blad*
gramen -inis, o: *gras; halm*
campus -i, m: *veld*
aer aeris, m: *lucht*
volucer -cris, m: *vogel*
aequor -oris, o: *zee(vlak)*
piscis -is, m: *vis*
Cecropius -a-um: *van Cecrops, Atheens*
mel mellis, o: *honing*
tueri -eor: *beschermen; zorg dragen voor*
apis -is, v: *bij*
spernere -o: *minachten, verachten*
Ganymedeus -a-um: *van Ganymedes*
poculum -i, o: *beker*

IV. De Neolatijnse *Zoen* in Frankrijk en Engeland

IV.1. George Buchanan (1506-1582), *Ad Neaeram* (*Epigrammata* I.26)

Qualiter ad solem foliis morientibus arent
    Candida virginea lilia secta manu,
Paulatim lento sic maceror igne, Neaera,
    Ut primum radii me tetigere tui.
At mihi dum roseis tractim das oscula labris, 5
    Sentit et attactus debilis umbra tuos,
Mens redit et vigor ignescit, velut herba resurgit,
    Cum levis arentem recreat imber humum.
Ergo quando oculis pereuntem me oscula sanant,
    Et mea in arbitrio vitaque morsque tuo est, 10
Perde, neca, ut visum est; sed dum pereo, oscula iunge:
    Saepe ut sic vivam, sic volo saepe mori.

qualiter (adv.): *zoals*
folium -i, o: *blad*
arere -eo: *verdrogen, verwelken*
candidus -a-um: *wit, blank*
virgineus -a-um: *maagdelijk*
lilium -i, o: *lelie*
sectus -a-um: *geplukt*
paulatim (adv.): *geleidelijk*
macerare -o: *afmatten, week maken, verzwakken*
radius -i, m: *straal*
tractim (adv.): *langzaam(aan), slepend*
roseus -a-um: *rozerood, rozig*
labrum -i, o: *lip*
attactus -us, m: *aanraking*
debilis -is -e: *zwak, krachteloos*
vigor -oris, m: *kracht*
ignescere -o: *ontbranden, in brand raken*
herba -ae, v: *kruid, plant, gras*
resurgere -o: *zich oprichten, herleven*
recreare -o: *doen herleven*
imber -bris, m: *regenbui*
quando: *aangezien*
osculum -i, o: *kus*
sanare -o: *genezen*
arbitrium -i, o: *oordeel*
perdere -o: *ten gronde richten*

IV.2. Marc-Antoine de Muret (1526-1585), *Basium Iuliae*

Wanneer je dan je roze hals voor zoenen naar mij omdraait
en zachtjes al je ogen half gesloten zwijmelen gaan,
dan smelt mijn zieltje zelf al bijna weg door het verlangen,
ja, amper draagt het nog de kracht van zoveel zaligheid.
Als onze lipjes wederzijds dan dichter zijn gekomen,
dan zuig ik graag de ambrozijnen bloesem van je ziel,
dan voelt het of ik aan de tafels van de goden aanlig
en gulzig druppels godendrank, ja nectar, binnen slurp.
Mijn Julia, jij bloem van nu, die alles vóór de climax
zo makkelijk gunt, waarom weiger je mij het orgelpunt?
Of vrees je soms dat ik van zoveel zaligheid een god word
en zonder jou dan wegvlieg naar een woonst in het hemelrijk?
Vergeet je vrees, mijn schoonheid: want welk land er ook ter wereld
jouw oogjes heeft, dat land is mij een hemels paradijs.

IV.3. Jean Bonnefons (1554-1614), *Pancharis XVI*

Zolang ik mij hevig op je lipjes hecht
en gretig de zoete bloesemgeur
van je zieltje weg mag zuigen, meisje,
heb ik het gevoel een god te zijn,
of zelfs wat hoger is of zaliger dan dat.
Maar plots trek jij je weg, en kijk: meteen,
ik die mij nog een der goden voelde,
of zelfs wat hoger is of zaliger dan dat,
voel mij nu door de helleschimmen weggebracht
of al wat lager is of somberder dan dat.

IV.4. Thomas Campion (1567-1620), *Epigrammata* II.43

Nupsit anus, sed amans dentes non Isba malignos
Sustinet ut possit, Rufe, nocere tibi.
Nam quem tritum habuit foelix modo despuit unum,
Iamque tuus passer, iamque columba tua est.
Et tenero faciet lepidissima murmura rostro, 5
Basia per morsus nec metuenda dabit.

nubere -o nupsi: *huwen, trouwen*
anus -us, v: *oude vrouw*
malignus -a-um: *kwalijk, schadelijk, boosaardig*
sustinere -eo: *(vast)houden*
despuere -o: *(uit)spuwen*
passer -eris, m: *mus*
columba -ae, v: *duif*
tener -era-erum: *teer, frêle*
lepidus -a-um: *fraai, aardig*
murmur -uris, o: (hier) *gekir*
rostrum -i, o: *bek*
basium -i, o: *kus*
morsus -us, m: *beet*

V. De Neolatijnse *Zoen* in de Nederlanden

V.1. Janus Secundus (1511-1536), *Basium I*

Ascanius werd eens door Venus naar Cythere
ontvoerd en in een bed van bloempjes neergevlijd,
ze heeft de plek gedoopt in geuren en er tere
wolken van rozen en viooltjes op gespreid.
Meteen ging 't oude vuur weer voor Adonis vlammen,
herinneringen aan haar liefde werden luid,
hoe vaak niet wilde zij haar kleinzoontje omarmen,
"zo is Adonis eens geweest," riep Venus uit.
Maar bang de stille rust te storen van het kindje,
kuste zij duizendmaal de rozen in het rond.
Zie ze eens gloeien; een verlangen suizend windje
ontstaat in 't blazen van haar fluisterende mond!
De rozen die ze trof veranderden in even
zovele kussen van verraste vreugde vol.
En Cytherea op haar witte zwanen zwevend
ging reizen over de immense wereldbol.
En op de wijze van Triptolemus bezaaide
zij vette kluiten met een klapzoen dat het klonk,
zo is een blijde oogst ontstaan voor ons bekaaid slag
mensen, genezing voor de kwaal die Amor schonk.
Geloofd in eeuwigheid, bestuur van mijn verlangen,
kussen die Venus uit ijskoude rozen won.
Ik ben het, in wiens lied uw lofzang klinkt, zolang er
bergtoppen blijven staan bij Hippokrenes bron,
en Amor welbespraakt de dichtkunst trouw zal zijn van
Venus' nageslacht, in 't zoetvloeiend Latijn.

vert. J.P. Guépin

V.2. Janus Secundus (1511-1536), *Basium III*

Da mihi suaviolum, dicebam, blanda puella,
Libasti labris, mox mea labra tuis.
Inde, velut presso qui territus angue resultat,
Ora repente meo vellis ab ore procul.
Non hoc suaviolum dare, Lux mea, sed dare tantum 5
Est desiderium flebile suavioli.

suaviolum -i, o: *kus*
blandus -a-um: *verleidelijk, geil*
libare -o: *nippen, zoenen*
labrum -i, o: *lip*
anguis -is, m: *slang*
resultare -o: *terugspringen, terugdeinzen*
repente (adv.): *razendsnel*
vellere -o: *wegrukken, -trekken*
desiderium -i, o: *verlangen*
flebilis -is-e: *jammerlijk, bewenenswaardig*

V.3. Janus Secundus (1511-1536), *Basium V*

Dum me mollibus hinc et hinc lacertis
astrictum premis, imminensque toto
collo, pectore, lubricoque vultu,
dependes humeris, Neaera, nostris:
componensque meis labella labris, 5
et morsu petis, et gemis remorsa,
et linguam tremulam hinc et inde vibras,
et linguam querulam hinc et inde sugis,
aspirans animae suavis auram,
mollem, dulcisonam, humidam, meaeque 10
altricem miserae, Neaera, vitae:

mollis –is-e: *zacht, week*
lacertus –i, m: *arm*
ad/stringere – strinxi -strictum: *aansnoeren, aantrekken*
imminere -eo: *hangen boven*
lubricus –a-um: *glibberig, glad; dartel*
dependere -eo: *hangen aan, afhangen*
(h)umerus –i, m: *schouder*
componere -o: *samenvoegen*
labellum –i, o: *lipje*
labrum –i, o: *lip*
morsus –us, m: *beet*
gemere -o: *zuchten, steunen, kreunen*
remordere –eo –momordi -morsum: *terugbijten*
tremulus –a-um: *trillend, sidderend*
vibrare -o: *trillen*
querulus –a-um: *klagend*
sugere -o: *zuigen*
a(d)spirare -o: *toeblazen*
suavis –is-e: *zoet*
dulcisonus –a-um: *zoet-, lieflijk klinkend*
humidus –a-um: *vochtig*
altrix –icis (adj.): *verzorgster, voedster*

uitgekookt door het overdadig stomen
in de gloed van mijn bandeloze borstkas,
dan pareer je mijn vlammen, o Neaera,
als je blaast en de brand dooft in mijn borstkas,
o gelukkige bries voor mijn verhitting.
Dan, zeg ik, is de God der Goden Amor
en geen enkele God dan Amor groter.
Mocht er iemand bestaan, dan Amor groter, 20
dan ben jij, jij alleen, Neaera, groter.

vert. J.P. Guépin

V.4. Janus Secundus (1511-1536), *Basium XII*

Waarom wendt ge van hier uw kuis gezicht af,
o mevrouwen en kuise kleine meisjes.
Ik bezing niet de liefdes van de goden,
noch het monsterlijk aanschijn van de ontucht!
Hier in deze gedichten is geen lul te
vinden; stoffige meesters mogen al mijn
verzen wakkere knapen onderwijzen.
Ik bezing onobscene kuspartijen
ingetogen als priester van de Muzen.
Hun brutale gezichten draaien naar mij
toe mevrouwen en alle kleine meisjes,
want ik heb ongemerkt opeens een lullig
woord mij laten ontvallen, niet met opzet.
Weg van hier, uit de buurt, gemene bende,
o mevrouwen en vunze kleine meisjes.
Hoeveel kuiser is dan mijn lief Neaera,
die nog altijd verkiest een boekje zonder
lul in plaats van een dichter die geen lul heeft.

vert. J.P. Guépin

V.5. Janus Secundus (1511-1536), *Basium XVII*

Qualem purpureo diffundit mane colorem
quae rosa nocturnis roribus immaduit;
matutina rubent Dominae sic oscula nostrae,
basiolis, longa nocte, rigata meis:
quae circum facies niveo candore coronat, 5
virginis ut violam cum tenet alba manus.
Tale novum seris cerasum sub floribus ardet,
aestatemque et ver cum simul arbor habet.

purpureus –a-um: *purperen, purperkleurig*
diffundere -o: *uitstorten*
mane: *de ochtend*
nocturnus –a-um: *nachtelijk, van de nacht*
ros roris, m: *dauw(druppeltje)*
immadescere –o -madui: *vochtig worden*
matutinus –a-um: *ochtendlijk, van de ochtend*
rubere -eo: *rood zijn, blozen*
basiolum –i, o: *kusje*
rigare - o: *bevochtigen, besproeien*
niveus –a-um: *sneewwit*
candor –oris, m: *schittering*
coronare -o: *bekronen, bekransen*
viola –ae, v: *viooltje*
albus –a-um: *wit, blank*
serus –a-um: *laat*
cerasum –i, o: *kers*
ardere –eo: *gloeien*

Waarom mij jammerlijk zo vroeg uit bed te jagen,
wanneer je kussen geeft van zulk een vurigheid. 10
O, dat je lippen 't rood tenminste mochten dragen
Totdat de schaduw van de nacht me teruggeleidt.
Mochten ze onderwijl andermans kussen vangen,
dan worden ze, hoop ik, zelfs bleker dan mijn wangen.

vert. J.P. Guépin

V.6. Janus Dousa (1545-1604), *Basium X*

Het zijn geen zoenen die Rosilla geeft,
Rosilla brengt mij Hyblaberg en honingwijn,
ze schenkt de smaak van Attica en Hymettus,
ze geeft me nardus, sappen van de balsemboom,
parfum van krokus van de Corycus en amber,
door meisjeshand zonet geplukt,
ze geeft me myrrhe-olie, behennoot
en suikergoed of snoepjes van kaneel ...

V.7. Janus Lernutius (1545-1619), *Basium V*

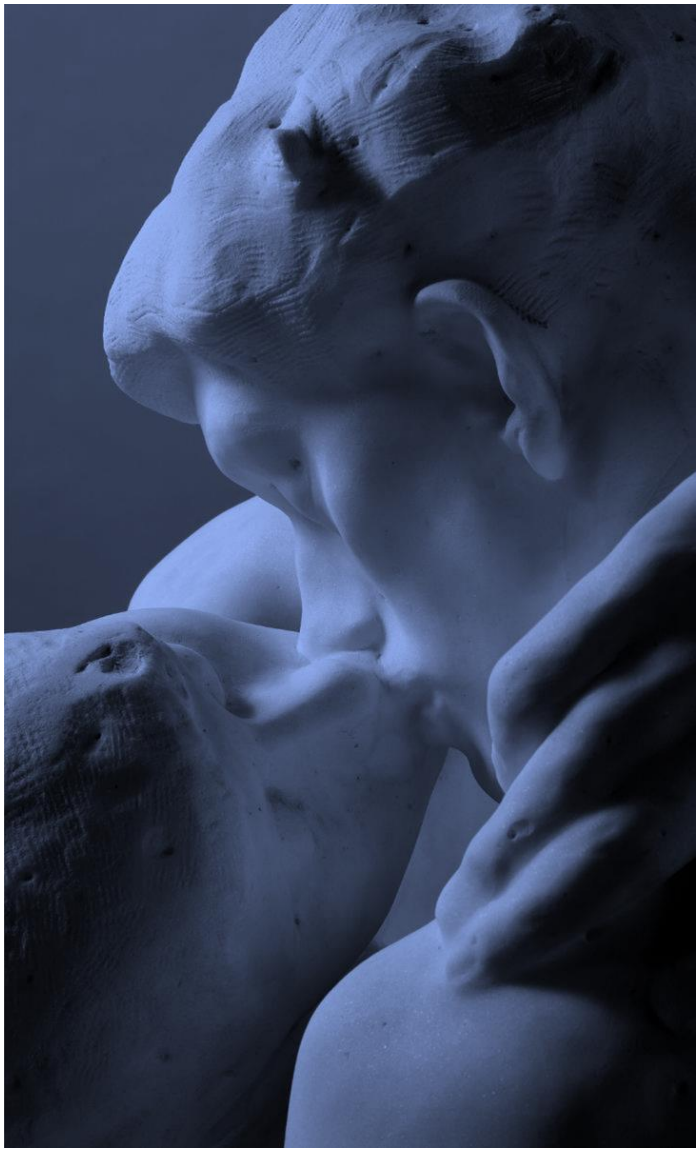

Mijn liefje wil haar lichaam spoelen
in het water van een heldere bron
wat wil ik nu zo graag veranderen
in die kristallen waterbron!

Dan wil ik langs de lippen glijden
van die zuivere meisjesmond
en les de dorst die in haar oplaait
met mijn frisse waterstroom.

Als ik dan langs haar voetjes glijd
en door haar lange lokken streel
en langs haar blanke lichaam glip
omspoel ik al haar lieflijkheid.

Zoals Eridanus en Phryx
ooit bij de sterren zijn gevoegd
en ook de Beker het verkreeg
zijn eigen sterrenbeeld te zijn,

misschien dat ik dan ook wat later
na zoveel troetelen en strelen
en zoveel zoenen zoeter word
dan honing van de Hyblaberg

en iemand mij aan het firmament
als hemelteken ziet en zegt:
"Een Melkweg was er vroeger al
nu is er ook een Honingweg!"

V.8. Janus Lernutius (1545-1619), *Basium VIII*

Ik heb van jou, ondanks protest,
Hyella, zacht een zoen geroofd,
omdat ik zo mijn hunkerend hart
graag met jouw liefde had gedoofd.

Jouw lipjes zogen zo bij mij
mijn ziel helaas wel uit mijn hart:
dus zijn jouw lieve lipjes nu
voor mij nog slechts een bron van smart.

Geef daarom alsjeblief heel vlug
mijn lieve zieltje aan mij terug
en weiger mij daarna maar weer
je lieve lipjes keer op keer.

Maar als je van de diefstal van
een zoen, Hyella, ook geniet,
verbied mij dan van nu af aan
jouw lieve lipjes gewoon niet.

V.9. Janus Lernutius (1545-1619), *Basium XII*

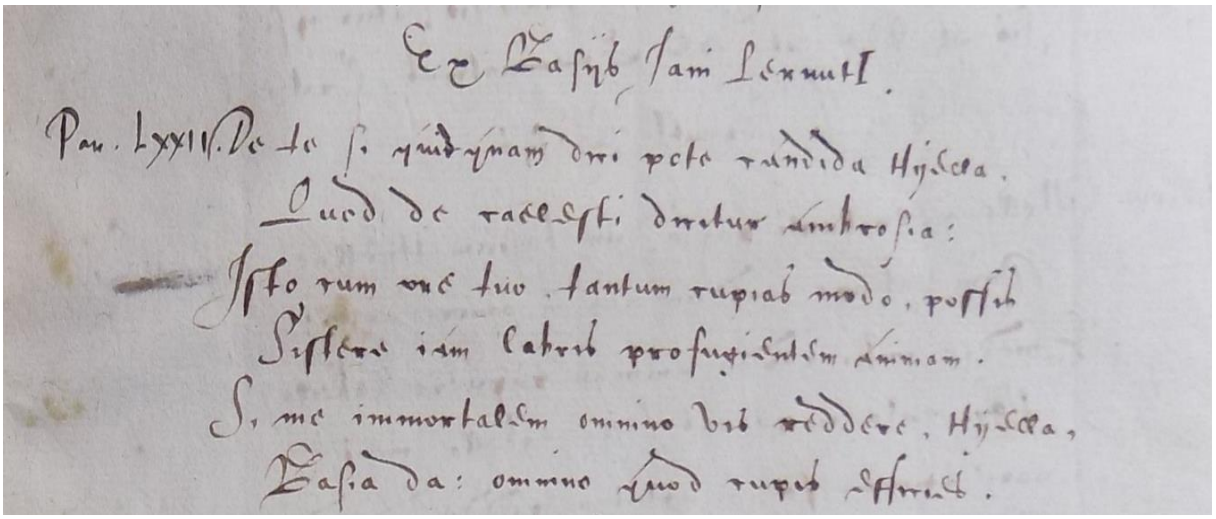

De te si quidnam dici pote candida Hyella,
Quod de caelesti dicitur ambrosia,
Isto cum ore tuo (tantum cupias modo) possis
Sistere iam labris profugientem animam.
Si me immortalem omnino vis reddere, Hyella, 5
Basia da, omnino quod cupis efficies.

quidnam: *wat dan ook*
pote (est): *het mag, het kan*
candidus -a-um: *blank*
caelestis -is-e: *hemels*
ambrosia -ae, v: *ambrozijn*
sistere -o: *doen stilstaan, doen stoppen*
labrum -i, o: *lip*
profugere -io: *(weg)vluchten*
omnino (adv.): *helemaal, volledig*
basium -i, o: *kus*

V.10. Janus Lernutius (1545-1619), *Basium XVI*

Sol mundi vigil, aetheriis si forsan ab oris
    Sive sub hac myrto sive sub hac platano,
Cernis in amplexus teneros me serpere amicae,
    Atque animum blandis pascere suaviolis:
Parce tui Clytiaeque memor, memor ante malorum: 5
    Te quibus atque illam perdidit invidia.

vigil -ilis, m: *bewaker*
aetherius -a-um: *hemels, van de hemel*
forsan (adv.): *misschien*
myrtus -i, v: *mirte*
platanus -i, v: *plataan*
amplexus -us, m: *omhelzing*
serpere -o: *kruipen, sluipen*
blandus -a-um: *verleidelijk, geil*
pascere -o: *(zich) laven*
suaviolum -i, o: *kus*
memor -oris: *indachtig, denkend aan*
perdere -o: *ten gronde richten*

V.11. Janus Lernutius (1545-1619), *Basium XXVI*

Res fuit in votis olim mihi plurima et aurum,
    Cultaque felicis iugera multa soli.
Sed casus rerum dubios mortisque superbae
    Iura videns, vidi me cupidum esse nimis.
Det mihi sponte sua mea Lux saepe oscula, magno 5
    Caesare maior ero, nil cupiam ulterius.

votum -i, o: *gelofte, wens*
iugerum -i, o: *een 'morgen' land (ca. ¼ hectare)*
solum -i, o: *bodem, aarde, grond*
casus -us, m: *voorval, lotgeval, toeval*
dubius -a-um: *een onzeker, wankel, weifelend*
nimis (adv.): *te, te veel, al te*
sponte (abl.v.enk.): *uit ... eigen beweging, vrijwillig*
osculum -i, o: *kus*

V.12. Janus Lernutius (1545-1619), *Basium XXV*

Je mag Cybele's Galluspriester
zoenen geven vol fatsoen,
maar geef aan mij dan andere zoenen,
of ik hoef van jou geen zoen.
Want geef ik jou nu duizend zoenen,
of jij geeft die, schat, aan mij,
tenzij je, schat, bij al die zoenen,
nog één voegt en nóg erbij,
raakt mijn hart toch niet verzadigd,
en nog lang ook niet gestild,
ja, het brandt ook des te feller,
mijn verlangen wordt zelfs wild,
zoals een heldere vlam het ijzer,
dat zo scherper wordt verbrandt,
zoals een zieke naar wat water
om te drinken sterk verlangt.
Wil jij mij dus je zoenen geven,
geef dan zoentjes en iets meer,
want jij die Venus met je mond bent,
zal zo écht een Venus zijn.
En ik die net als Erysichthon
gruwelijk afzie van de pijn,
kan dan zo een tweede Anchises
of een tweede Adonis zijn.
Maar wat ik wou was buitensporig,
tegen zeden en fatsoen:
ik koester nu geen groots verlangen,
schenk mij dus nog slechts je zoen,
want zelfs in die soort verbinding
schuilt frivole, geile drang
en ik houd ervan te krijgen
wat ik kan als ik verlang.

V.13 Adriaan van der Burch (1545-1606), *Oscula et Oculi XV*

Een vader geeft zijn lieve zonen niet steeds zomaar zoenen,
maar zoekt hen, als zij het verdienden, ook op met de zweep.
Met dat signaal betuigt hij hen inschikkelijke liefde
en stelt een daad die heel goed past bij vaderlijke zorg.
Want liefde heeft zijn eigen slagen en zijn eigen wonden,
die heel wat zoeter zijn dan honing van de Hyblaberg,
wanneer men ze geliefden toebrengt uit een zuivere affectie:
ja, liefde die men zo betoont is dikwijls des te groot.

V.14 Albert Joriszoon Goedhart (1581-1626), *Basia XIII*

Ik smeek je, schat, geef enkele zoentjes aan je trieste minnaar,
opdat op zijn gezicht zo weer een kleur komt als voorheen
en om de gloed van vroeger in zijn lichaam terug te brengen:
geef daarom ook die zoentjes aan je dichter, meisjelief.
Maar geef je zoenen zonder spoor van liefdesvuur van Amor,
zoals een tedere dochter doorgaans aan haar papa geeft,
want wij houden van lippen kuis gehecht aan onze lippen,
van eerbare omhelzingen en zedig taalgebruik.

V.15 Pieter Van der Straten (1616-1641), *Basia XIX*

Koralen kleuren heerlijk rood verborgen in het zeevlak
en rozen in de ochtend als de lente net begint,
of de godin die 's morgens vrolijk rozig in de hemel
haar vierspan ment als teken van de terugkeer van de zon.
En rood kleurt ook de hemels zoete honingmond van Venus
als zij de geile Mars soms heimelijk in haar lakens lokt.
Maar niets lijkt als de blos op Chloë's vlinderende lipjes,
wanneer ik met mijn lippen op haar wulpse lipjes druk.